

Stareta Athanasia

PREFĂTĂ LA EDIȚIA A DOUA

Femeile de astăzi, asemenea femeilor și bărbaților dintotdeauna, însetează să-și împlinească acea adâncă și universală dorire a sufletului după adevărata dreptate și libertate.

În lupta aproape deznădăjduită ce-i caracterizează pe cei ce sunt destul de treji spre a-și da seama de propria deșertăciune și care au hotărât să afle „ceva mai mult”, există încă o piedică, aproape de netrecut – lipsa unei călăuze care să-i povătuiască. Fără sfatul celor ce au plinat cu adevărat aceste năzuințe, suntem înclinați să ne pierdem în mlaștina filosofilor seculare și religioase ale zilei. Nu suntem în stare să aflăm o concepție despre lume care să ne mulțumească cu totul, ci continuăm a simți imboldul de a aduce roade din semințele bogatului potențial pe care îl știm că zace în noi. Și fiindcă nu putem afla mulțumire în căutarea noastră a adevărului,

adeseori ne coborâm privirile către un lucru mai puțin înalt, dar pe care măcar îl putem vedea și îl putem înrâuri în chip concret: propria societate, cu toate nevoile sale de schimbare socială, dreptate și alinare a suferințelor.

În viața oricărei femei există loc pentru o oarecare lucrare de susținere a schimbărilor sociale ce încurajează demnitatea umană fundamentală. Hrănirea celor săraci, îngrijirea bolnavilor și a celor întemnițați, adăpostirea celor fără de adăpost și apărarea celor nedreptăți, toate sunt datorii creștinești. Adeseori însă, femei care și-au aplecat privirile numai asupra acestei lupte pentru schimbare ori și-au împlinit ele însese multașteptata carieră sau aspirațiile sociale, sunt trezite din nou de dureroasa deșertăciune a unui suflet încă neîmplinit.

Dar, ca o comoară ascunsă în pământ, în Biserică Ortodoxă există o bogată istorie a femeilor ce au străpuns acest văl. Cheia vieții acelor femei este disponibilitatea lor spre nevoie; nu doar ca să-și acopere nemulțumirea sufletească cu fapte bune, ci pentru a se război cu adevarata obârșie a nedreptății și răului, cu întunericul ce încearcă să copleșească pe toți bărbații și femeile, și orice lucru bun de pe pământ.

În Hristos nu e nici parte bărbătească, nici femeiască, însă în răstimpul petrecut de noi pe pământ viețuim într-un trup, cu toate diferențele fizice, mentale și emoționale implicate. Es-

te deci o mângâiere și o trebuință ca femeile să afle despre alte femei de mai înainte care au întâlnit aceleași osteneli trupești, chinuri sufletești și lupte în căutarea libertății. Aceasta poate insufla și pe bărbați, căci dincolo de deosebirile de temperament, lupta este aceeași. Tăria și vitejia sunt trebuincioase de oricare parte, iar cei care biruiesc sunt pretutindeni admirăți pentru frumusețea și integritatea sufletului lor, care nu e nici masculin, nici feminin.

Istorisirile scrise ale vieților, gândurilor și nevoieților unora dintre aceste femei au ajuns până la noi, iar în prezența serie de vieți ale unor femei ortodoxe din vremea noastră care au plăcut lui Dumnezeu aflăm o largă felurime de temperamente și chipuri de viețuire. Sunt incluse în aceste volume pustnice, atât mirene, cât și călugărițe (Athanasia, Anastasia și Maria din Olonet), starețe (Thaisia, Rufina, Serafima, Martha și Olimpiada), noi-mucenice (Sofia, Antonina, Agafia și Evghenia), o dreaptă femeie de neam nobil (Contesa Anna Orlova Cesmenskaia) și nebune pentru Hristos (Parascheva, Elena, Theocista și Maria săpătoarea de văgăuni) – o gamă largă pentru aceia dintre noi care își caută un loc care să ni se potrivească. Mamele și gospodinele ce încă se simt păgubite în fața acestei revărsări monahale și nu sunt sigure că măcar aceste femei pline de duh pot răspunde pe deplin situației lor, ar face bine să-și aducă aminte că „cea mai slăvi-

tă" decât Puterile Cerești și cea mai sfântă dintre femeile ce au umblat printre noi este ea însăși, prima și cea dintâi, *Maica* lui Dumnezeu.

Toate femeile pomenite au un lucru în comun: strălucita libertate a vieții în Hristos. Cele mai multe au trăit într-o societate tradițională, unde femeile, copiii și săracii erau adeseori asupriți. Ele însеле au simțit nedreptatea societății lor, adică lipsa milosteniei și dragostei din partea celor căzuți și păcătoși care au alcătuit-o. Lucrul acesta a fost valabil în orice cultură, la fel cum rămâne valabil și în a noastră.

Însă femeile pomenite s-au folosit de aceste potrivnicii ca de niște unelte care să le pună la încercare și să le întărească sufletul, întru zidirea virtuții și veșnicea pomenire a bunătății. Făcând astfel, ele au întors nedreptățile (prefăcute în arme ale dreptății dumnezeiești) nu asupra prigozitorilor lor, biete suflete căzute, aflate ele însеле în amăgire, ci asupra vrăjmașului însuși, stăpânitorul lumii acesteia.

Femeile au dat piept cu vrăjmașul în singurul loc unde îl puteau întâlni – propriile inimi și suflete – și, prin harul lui Dumnezeu statornicind Împărăția cerurilor în ele însele, s-au făcut pilde din care alte femei și chiar bărbații se pot inspira în propriile lupte. Îndreptându-și mintea și inima mai întâi asupra lui Dumnezeu, au rezultat multe pilde de cugetare în situații grele și potrivnice în care, prin însăși noblețea sufletului

lor și neînșelătoarea prezență a lui Hristos, inimile s-au înmuiat și nedreptatea s-a îndreptat.

Scrise uneori chiar cu cuvintele lor, aceste istorisiri aduc în inimile noastre mireasma acestor dragi și sfinte femei ce au dispărut de pe pământ, dar nu și din viețile noastre. Mai mult decât niște pilde, ele ne sunt prietene și tovarășe de drum, de îndată ce le cerem ajutorul, căci pentru noi ele sunt la fel de reale cum erau atunci când locuiau pe pământ.

Sora Natalia McLees

*Schitul Sfântă Xenia, Wildwood, California
Praznicul Cincizecimii, 1989*

INTRODUCERE LA *SERIA DE MAICI DUHOVNICEŞTI*

Încă de la începuturile creștinismului faptele mucenilor și viețile creștinilor deosebiți au fost păstrate pentru viitorime, pentru zidirea și insuflarea celor ce, născându-se din nou în Hristos, și-au afierosit viața slujirii Lui. Biserica Ortodoxă e plină de astfel de izvoare pentru cei care Tânjesc să Îl cunoască pe Dumnezeu, căci rădăcinile ei se întind până în adâncurile vremurilor apostolice, când oamenii Îl atingeau pe Însuși Dumnezeu.

Deosebit de puternice sunt pildele adevăratelor vieți ortodoxe ale Rusiei prerevoluționare, căci pământul rusesc, vreme de aproape o mie de ani, a păstrat în inima poporului său concepția mistică asupra vieții a adevăratului creștinism. Lumea noastră modernă, ruptă de rădăcinile creștinismului autentic, flămânzește și însetoșează după viața în Hristos, dar e lipsită de

legătura cu cei a căror înțelepciune și viețuire ne pot conduce la Dumnezeu. Din inima Sfintei Rusii ne-a venit un nor de martori, de adevărăți sfinți, din ale căror vieți plăcute lui Dumnezeu putem și noi primi învățătură pe calea către mântuire. Prin ele, chiar și din cel mai neînsemnat amănunt al vieții zilnice, putem învăța cum să fim vii pentru Dumnezeu.

De obicei bărbații, datorită așezământului ieșirhic al Bisericii văzut de toată lumea, erau recunoscuți ca purtători de Dumnezeu; dar există și multă roadă ce poate fi culeasă din viețile sfintelor femei. Este deosebit de înălțătoare citirea adevăratelor și simplelor istorisiri despre sfintele femei ortodoxe ce L-au întâlnit pe Dumnezeu în pustie, în chilii monahale însingurate sau pe anevoie oasă cale a nebuniei pentru Hristos, în mijlocul tumultului lumii. Istorisirile hagiografice pot da la iveală autenticul suflu al nelumescului, lumina credinței, ardoarea nădejdii și încocarea dragostei de Dumnezeu ce arde în inimile celor ce caută cu adevărat să placă Lui, și fără de care viața creștinească pe pământ se veștejește cu totul.

Cât de mare este folosul ce îl putem dobândi citind viețile acestor femei plăcute lui Dumnezeu, ale căror exemple ne pot trezi inimile atât de obosite doar de cunoașterea abstractă și încețoșată a lui Dumnezeu cu care adeseori încercăm să ne săturăm foamea duhovnicească, des-

coperindu-ne adevăratul înțeles al lui Hristos Care se află în mijlocul lor! Ce mare trebuință avem noi, cei din societatea secularizată de astăzi, să aflăm întărire duhovnicească din adâncile rădăcini ale vieții creștine, să dobândim nelumeasca înțelegere a existenței noastre, ca astfel, cu înțelepciune și bărbătie, să ținem piept ispitelor unei societăți fără Dumnezeu! Să ne apropiem dar, cu sfială și frica lui Dumnezeu, de lumea, aflată acum la îndemână, a nevoitoarelor intru evlavie ale Rusiei, în ale căror vieți putem afla izvorul apei vii, pe Iisus Hristos Dumnezeul nostru, astfel ca să ne îndreptăm mai bine viețile spre mântuirea sufletelor noastre.

Îndemnăm pe cititorii acestei serii de Vieți să se apropie de ele cu smerenie, cerând ajutorul lui Dumnezeu spre a înțelege ceva atât de îndepărtat de experiența noastră de azi, dar atât de apropiat de El; și cerem rugăciunile cititorilor noștri pentru editori, ca Dumnezeu să-i ajute să poată continua această serie.

Maica Athanasia (1809-1875), care înainte de călugărie era cunoscută ca Anastasia Logacheva, a fost una dintre alesele femei ale Rusiei veacului al XIX-lea, ale căror vieți au cunoscut atingerea Sfântului Serafim din Sarov. Ca și alte fiice duhovnicești ale marelui Sfânt, ea a fost înainte de toate o nevoitoare, plină de adâncă hotărâre despre care Sfântul Serafim a spus, în convorbirea sa cu Motovilov, că este cel mai în-

semnat lucru pe care-l putem aduce prinos în viața duhovnicească.

Ca toate lucrurile ce aparțin în chip autentic Sfintei Rusii, viața sa este în același timp foarte înaltă în strădania sa către cer, dar și foarte „cu picioarele pe pământ” în ce privește nevoințele și suferințele ce trebuie străbătute pe calea duhovnicească. Poate că tocmai înțelegerea necesității acestor suferințe în viața creștinească, a faptului că trebuie să le îndurăm cu răbdare „până în sfârșit” spre a dobândi mântuirea, așa cum ne-a spus Mântuitorul (v. Matei 24, 13), este lucrul de căpătenie pe care noi, copiii răsfătați ai „progresului” veacului al XX-lea, îl putem învăța dintr-o astfel de viață.

În mai mare măsură poate decât cele mai multe scrieri ortodoxe despre viața duhovnicească, textul de față este foarte „reținut”; el încearcă să fie o simplă și directă istorisire a faptelor, dar realitatea unei vieți ieșite din comun, aferosite în întregime lui Dumnezeu, strălucește din fiecare pagină.

Fie ca sfântul exemplu al acestei pustnice să ne facă și pe noi să-I aducem prinos lui Dumnezeu adâncă hotărâre pentru o viață dăruită Lui, în ciuda întregii noastre slăbiciuni!

Sora Solomonia Minkin
Schitul Sf. Xenia, Wildwood, California
ianuarie, 1980

IDEALUL PUSTIEI

de maica Thaisia (Simonsson) și maica Sofia (Leland),
Schitul Sfântă Xenia

„Pustnicilor neîncetată dorire dumnezeiască se face, celor ce sunt afară de lumea cea deșartă.”

(Duminică, Glas 1, Antifon I)

Iată m-am îndepărtat fugind și m-am sălășluit în pustie.

(Ps. 54, 7)

PARTEA ÎNTÂI

INIMA CREȘTINĂȚII

Idealul pustiei este inima creștinății, strâns legat de întreaga istorie a omului și a mânăstirii sale. Căci aşa cum căderea omului a început în Raiul desfășării, tot aşa și mântuirea să trebuie să înceapă în pustie – în sărăcia cu duhul, în nevoie și lipsuri. Marii sfinți ai pustiei, care au trăit acest ideal în toată plinătatea, știau cu limpezime că nu sunt decât străini și pribegi pe pământ, și că adevărata lor patrie se află în cer, cu Dumnezeu. Ei au fugit de înrâurirea lumii acesteia spre a lupta împotriva firii lor căzuțe și a se liniști îndeajuns, lăsând deoparte toate grijile și patimile lumești, spre a refațe în ei îșiși legătura cu Dumnezeu, spre a recâștiga în inima omenească chipul lui Adam din Rai.

I. Chipul lui Dumnezeu în om

Care era starea lui Adam și a Evei înainte de cădere? Este necesar să cunoaștem acest lucru

dacă vrem să înțelegem ce anume se trudeau să recâștige sfintii din pustie. Sfântul Simeon Noul Teolog scrie:

„În măsura în care firea omenească și-a pierdut starea cea blagoslovită prin călcarea poruncii de către Adam, este de neapărată trebuință să știm ce anume a fost Adam înainte de pierdereea blagoslovitei sale stări și cum era acea blagoslovită stare sau acea bună și dumnezeiască însușire pe care o avea omul înainte de călcarea poruncii. [...] Întru început, când Dumnezeu l-a plăsmuit pe om, l-a făcut sfânt, nepătimaș și fără de păcat, după chipul și asemănarea Sa.”¹

Omul și toată zidirea au fost făcute *bune foarte* (Facerea 1, 31), căci răul nu a apărut o dată cu facerea lumii. Omul era curat și nevinovat din punct de vedere moral, mintea sa era curată, lumeninoasă și teafără, iar trupul fără vreun cusur.

„Harul lui Dumnezeu sălășluiua neconținut în primii noștri strămoși și, după cuvântul Sfintilor Părinți, le slujea ca un fel de veșmânt ceresc. Aveau o desăvârșită simțire a apropierei de Dumnezeu; Însuși Dumnezeu era întâiul lor Povățitor și Învățător și le încredința descooperirile Sale nemijlocite. Arătându-Se lor, stătea de vorbă cu ei și le descoperea voia Sa.”²

¹ Simeon Noul Teolog, *The Sin of Adam and our Redemption, Seven Homilies*, St. Herman of Alaska Brotherhood, Platina, California, 1979, p. 40.

² Protos. Michael Pomazansky, *Orthodox Dogmatic Theology, a Concise Exposition*, trad. ierom. Serafim Rose, St.

Chipul lui Dumnezeu în om ține de „cele mai înalte însușiri ale sufletului, îndeosebi de nemurirea sufletului, de libertatea voii sale, de raținea și putința sa de a iubi în chip curat, fără gând de câștig”¹. „Toate însușirile și înzestrările alese și bune ale sufletului sunt expresia chipului lui Dumnezeu din om.”² Pe când chipul lui Dumnezeu ține de însăși firea sufletului, asemănarea ține de „desăvârșirea morală a omului în virtute și sfîrtenie, în dobândirea darurilor Duhului Sfânt. Prin urmare primim chipul lui Dumnezeu de la Dumnezeu împreună cu existența, dar asemănarea trebuie să o dobândim noi însine, căci am primit de la Dumnezeu putința de a face acest lucru.

A ajunge «după asemănare» depinde de viața noastră; aceasta se dobândește în funcție de lucrarea noastră. De aceea, cât privește «sfatul» ținut de Dumnezeu, se spune: *Să facem om după chipul și asemănarea Noastră!* (Facerea 1, 27).³

„Primul țel al omului este mărirea lui Dumnezeu. Omul e chemat să rămână credincios legăturii sale cu Dumnezeu, să râvnească spre El cu sufletul, să-L recunoască drept Ziditor al său, să-L slăvească, să se bucure întru unirea cu El, să trăiască cu El. [...]

Herman of Alaska Brotherhood, Platina, California, 1984, p. 145.

¹ *Ibidem*, p. 136.

² *Ibidem*, p. 137.

³ *Ibidem*, p. 137, notă.